

ONA TILI VA ADABIYOT DARSLARIDA INNOVATSION METODLARDAN FOYDALANISH

Bekbo'tayeva Ozoda

Sirdaryo viloyati Guliston shahri

9- maktabning ona tili va adabiyot fani o'qituvchisi

Annotatsiya: *Ushbu maqolada umumiy o'rta ta'lim maktablari ona tili darslarida yangi pedagogik metod-uslublardan foydalanishning ilmiy-nazariy asoslari haqida fikr-mulohazalar yuritilgan. Shuningdek, ta'limda innovatsion pedagogik texnologiyalarning ahamiyati yoritilgan.*

Kalit so'zlar: *Ona tili, metod, pedagogika, interfaol metodlar, innovatsiya, fikr-mulohaza, ta'lim tizimi.*

Interfaol usullar ta'lim jarayonida qatnashayotgan har bir bilim oluvchining faolligiga, erkin va mustaqil fikr yuritishga asoslanadi. Bu usullardan foydalanganda bilim olish qiziqarli mashg'ulotga aylanadi. Interfaol usullar qo'llanilganda mustaqil ishlash ko'nikma va malakasi rivojlanadi. Ma'lumki, hozirgi kunda interfaol metodlarning yuzdan ortiq turi mavjud bo'lib, ularning aksariyati tajriba-sinovdan o'tib, yaxshi natija bergan. *Ta'lim texnologiyalarini o'quv jarayoniga tadbiiq etishning asosiy shartlari quyidagilardan iborat:*

• **darsni o'qitish jarayonida har bir o'quvchining bilimlarni o'zlashtirishda erkin mulohaza kirishishini rivojlantirish;**

• **ta'lim jarayonida asosiy e'tiborni bilim oluvchining faolligini oshirishga va dars jarayonida ham faollikni oshiruvchi metod va zamonaviy ta'lim vositalaridan foydalanish.**

O'qituvchi darsga tayyorgarlik ko'rish mobaynida o'quv vositalarini dars mavzusiga qarab tanlaydi va asosiy e'tiborni qo'llaniladigan metodlar va o'quv vositalariga qaratadi. O'qituvchi har bir mavzuga mos yangi usullar va texnik vositalardan o'z o'rnida va unumli foydalana olsa, shundagina ko'zlagan maqsadga erisha oladi. Bu esa o'quvchilarni mustaqil bilim olishga, berilgan aniq mavzu bo'yicha atroflicha fikrlashga va ijodiy faol bo'lishga yo'naltiradi.

Hozirgi kunda keng qo'llaniladigan usullar –“Klaster”,“Aqliy hujum”,“Debat”,
Muammoli vaziyat” kabilardan foydalanib, o'qituvchilar darsda samarali natijalarga erishmoqda. Ona tili va adabiyot darslarida ham zamonaviy usullardan foydalanish o'quvchilarning mustaqil fikrlash qobiliyatini shakllantirishda yaxshi samara beradi. “Nihol o'stiramiz” usuli orqali yangi mavzuni mustahkamlash mumkin. Bunda dars boshida o'quvchilarini guruhlarga bo'lib olamiz. Yangi mavzuni mustahkamlash jarayonida har bar guruhga 1 donadan oq qog'oz beriladi. O'quvchilar bu usul asosida yangi mavzu bo'yicha olgan bilimlarini mustahkamlashadi o'quvchilar oq qog'ozga nihol chizadi va niholni parvarishlab o'stiradi. O'quvchilar yangi mavzu yuzasidan

olgan bilimlari bilan niholni parvarishlaydi. Har bir olgan ma'lumot bilan niholda bitta shox paydo bo'ladi. Shu tariqa nihol bir daraxtga aylanadi va o'qituvchiga o'quvchilar yangi mavzuni qay darajada o'zlashtirganini aniqlashga qulaylik yaratadi. Bunda o'quvchilarning tasviriy san'at faniga bo'lgan qiziqishi ortadi, daraxtni qay darajada tasvirlashi orqali ularning fikrlashini rivojlantirib boradi. Shoir yoki adibning hayoti va ijodi haqidagi ma'lumotlarni o'quvchilar qay darajada eslab qolganini, shu bilan bir qatorda uning yaratuvchanlik menatsevarlik qobiliyatlari shakllanib boradi. O'quvchilarning tabiatga bo'lgan mehr-muhabbati ortib boradi.

Ona tili va adabiyot darslarida ham zamonaviy usullardan foydalanish o'quvchilarning mustaqil fikrlash qobiliyatini shakllantirishda yaxshi samara beradi. "Nihol o'stiramiz" usuli orqali yangi mavzuni mustahkamlash mumkin. Bunda dars boshida o'quvchilarini guruhlarga bo'lib olamiz. Yangi mavzuni mustahkamlash jarayonida har bir guruhga 1 donadan oq qog'oz beriladi. O'quvchilar bu usul asosida yangi mavzu bo'yicha olgan bilimlarini mustahkamlashadi o'quvchilar oq qog'ozga nihol chizadi va niholni parvarishlab o'stiradi. O'quvchilar yangi mavzu yuzasidan olgan bilimlari bilan niholni parvarishlaydi. Har bir olgan ma'lumot bilan niholda bitta shox paydo bo'ladi. Shu tariqa nihol bir daraxtga aylanadi va o'qituvchiga o'quvchilar yangi mavzuni qay darajada o'zlashtirganini aniqlashga qulaylik yaratadi.

Bunda o'quvchilarning tasviriy san'at faniga bo'lgan qiziqishi ortadi, daraxtni qay darajada tasvirlashi orqali ularning fikrlashini rivojlantirib boradi. Shoir yoki adibning hayoti va ijodi haqidagi ma'lumotlarni o'quvchilar qay darajada eslab qolganini, shu bilan bir qatorda uning yaratuvchanlik menatsevarlik qobiliyatlari shakllanib boradi. O'quvchilarning tabiatga bo'lgan mehr-muhabbati ortib boradi Ta'lim-tarbiya bir joyda to'xtab qolmaydi, u doimiy takomillashuv jarayonida.

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, o'sib kelayotgan yosh avlodga bilim berishning yangi usullarini ishlab chiqib, o'quv jarayoniga tavsiya etish dolzarb masalalardan biridir. Ta'lim-tarbiya bir joyda to'xtab qolmaydi, u doimiy takomillashuv jarayonida. Shunday ekan, o'sib kelayotgan yosh avlodga bilim berishning yangi usullarini ishlab chiqib, o'quv jarayoniga tavsiya etish dolzarb masalalardan biridir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Adizov B. R "Ta'limni ijodiy tashkil etishning nazariy asoslari" ped. fanl. dokt.daraja olish un yozilgan diss. T: 2003, -280 b
2. Adizov B. R Ijodiy ta'lim jarayoniga tizimli yondashuv// "Xalq ta'limi" jurnali. - 2001. 4-son.
3. Davletshin M.G. Zamonaviy maktab o'quvchisining psixologiyasi. T., O'zbekiston 30 bet.
4. Karimova V.M. Sunnatova R. va boshqalar. Mustaqil fikrlash. Akademik litseylar va kasb- hunar kollejlari uchun o'quv qo'llanma.- T.: SHarq, 2000.
5. Matchonov S. Kitob o'qishni bilasizmi? -T.: O'qituvchi 1993-114 bet.